

Výroční zpráva o činnosti Archivu dějin techniky a průmyslu Národního technického muzea v Praze za rok 2007

Úvod

Archiv Národního technického muzea v Praze se podle přijatého a schváleného plánu soustředil v roce 2007 na tyto úkoly:

1. Záchrana archivu po povodních z roku 2002.
2. Stěhování archivního materiálu do nového depozitáře v Čelákovcích a do pronajatého depozitáře na Chodovci.
3. Stěhování archivu v rámci přestavby hlavní budovy NTM na Letné.
4. Třídění, pořádání a evidence vysušených archiválií podle fondů a sbírek.
5. Digitální zpracování fondů sbírek archivu.
6. Restaurování poškozených archiválií.
7. Přebalování archivního materiálu do nových kartonů a desek v rámci stěhování do nových depozitářů.

Akreditace Archivu NTM

Do konce roku 2007 měl archiv ze zákona povinnost projít akreditačním řízením. Protože stavební rekonstrukce muzea není stále dokončena a stavba nebyla dosud zkolaudována, museli jsme požádat Archivní správu o prodloužení termínu o 1 rok. Žádosti bylo vyhověno a archiv je povinen akreditovat se do konce roku 2008.

1.

Záchrana archivu po povodních zůstává stále hlavním úkolem. V roce 2007 bylo vysušeno 52 kartonů archiválií, cca 1000 výkresů, 3 velkorozměrné kartony firemních tisků. Při stěhování do nových prostor bylo navíc přebaleno a vydesinfikováno dalších 457 kartonů, 30 plánových a 2 velkorozměrných krabic, 1 balík, 4 tubusy a 5 kartoték.

Vysušeno a desinfikováno bylo v roce 2007 – 52 kartonů a cca 1000 plánů.

2. a 3., 7.

V roce 2007 pokračovalo zavážení archivního materiálu do nové haly v Čelákovcích. Regály pro kartony jsou ke konci roku zaplněny, na rok 2008 zbývají ještě plánové skříně. Přebalování a stěhování z nevyhovujících prostor do nových depozitářů – 457 kartonů a 32 krabic většího formátu. Pořádány byly materiály LA: B“ucker B“u-131, - 181, Kranich II, firma Heinkel, Adler, Piper L-4, B-24, DC-2, DC-3; výkresová dokumentace Be – 50, Be – 152; Příprava materiálů pro oddělení NTM a jiné organizace:

Režim klimatu v novém depozitáři: V důsledku stěhování se v měsících červnu – září nedařilo držet požadované hodnoty: teplotu v rozmezí 14–18 stupňů C a vlhkost mezi 40–60 %.

Přehled o stavu a uložení materiálu v jednotlivých depozitářích na konci roku 2007

Archiv hl. města Prahy na Chodovci: 443 kartonů, 4 balíky, 56 krabic větších a velkých formátů, 11 desek s plány, 5 knih.

Hlavní budova NTM na Letné: 4117 kartonů, 41 balíků, 88 krabic, 108 úředních knih, 40 tabulí, 11 kartoték, 8 alb a 11 tubusů.

Nová hala v Čelákovcích: 2087 kartonů, 82 balíky, 123 krabic, 24 knih, 6 tabulí, 2 kartotéky, 37 desek s plány.

Celkové množství kartonů ve všech depozitářích archivu NTM dosahuje na konci roku 2007 – 1 340 běžných metrů. Část archiválií je však stále zamražena, cca o 20 m³, jejich vysoušení bude probíhat i v roce 2008.

4. Třídění, pořádání a evidence (nejen vysušených) archiválií podle fondů a sbírek

Akvizice

754 Monzer Ladislav (přírůstek), 792 TOS n. p. Hostivař,

798 Bandoch František; z pozůstalosti Ing. Kozáka byla většina publikací předána knihovně NTM,

LA – akvizice materiálů od ČSA (technická dokumentace k sovětským dopravním letadlům, cca 5 b.m.),

film 9,5 mm o stavbě budovy NTM – předal ing. Beer;

vzpomínky Ing. M. Kepky – konstruktér analogových počítačů – sbírka vzpomínek.

Inventarizace fondů a sbírek

574 – Spolek NTM, 769/281 Kabát Karel, 785/280 Sběrka cenných papírů a platidel

Evidence v programu PEVA - nové akvizice:

754 Monzer Ladislav (přírůstek), 787 Knotek a spol. Jičín, 792 TOS n. p. Hostivař,

798 Bandoch František

Zápis starších fondů (dohledáno při stěhování archivu případně zápis dříve nezaevidovaných fondů a sbírek):

227 Stavba silnic na Slovensku,

506 Šupík Václav,

568 Hůlka František,

572 Loeschner Karel st.,

648 Příbramské doly,

690 Vitáček Ferdinand,

691 Dudík Eduard,

754 Monzer Ladislav,

785 Sběrka cenných papírů a platidel,

786 Pavlíček František,

788 Desenský Vincenc,

789 Sběrka ikonografických pramenů k dějinám techniky a průmyslu,

790 Cmunt František,

791 Sběrka vzpomínek a rukopisů k dějinám techniky a průmyslu,

793 Hradilík Klement,

794 Potštejnská tržnice M. Chocenský Záměl-Potštejn,

795 Ing. Josef Plašil, projekční kancelář a podnikatelství staveb inženýrských,

796 Sběrka archiválií různé provenience,

797 Paukert Josef.

Sběrka vzpomínek a rukopisů – počítačová databáze

Zpracováno je celkem 920 inv. č. textů, z celkového objemu je to cca 55 %, výhled dokončení této práce a úplného zpřístupnění na internetu je v roce 2010. Práce dočasně ustaly z důvodu úmrtí M. Balcara, jejich pokračování předpokládáme po nástupu dr. Sekyrkové.

Obrazové sbírky archivu (fotografie, grafika)

V roce 2007 zpracováno 90 negativů, 360 pozitivů, 43 tisků a grafických listů.

5. a 6. Restaurování

Z finančních prostředků na záchranu sbírek po povodních, přidělených Ministerstvem kultury ČR, bylo restaurováno 12 kusů plakátů ze sbírky plakátů č. 750/sb. (sbírka LA).

Digitalizace sbírek

Ve spolupráci s mediátekou NTM bylo digitalizováno cca 1200 kusů archiválií převážně obrazové fotografické povahy. Na systematické digitalizaci fotografické sbírky negativů spolupracuje s mediátekou NTM M. Hudecká. Snímky jsou v elektronické podobě archivovány na CD v mediatéce a využívány pro potřeby NTM i veřejnosti.

Personální podmínky archivu

Archiv byl v roce 2007 poznamenán náhlým úmrtím Miroslava Balcara (1. června 2007).

Místo po něm zatím nebylo možné obsadit z důvodu nedostatku mzdových prostředků.

Agendu a úkoly po M. Balcarovi si rozdělili zbývající pracovníci archivu. Mgr. Hynek Stříteský přešel od září do Národního muzea a ponechal si v archivu NTM jen čtvrtinový úvazek, což znamenalo další úbytek pracovní kapacity. Mgr. Stříteský zpracovává sbírku technických výkresů, provádí její revizi, přebalování a stěhování do nového depozitáře.

Ing. Petr Cenker – je archivářem leteckého archivu; zpracovává materiály, třídí, inventarizuje, určuje koncepci, zprostředkovává badatelskou agendu, digitalizaci, akvizice, spolupracuje s odbornými časopisy, pomáhá při stěhování sbírek;

Marie Hudecká – pečuje o obrazové sbírky (fotografie, grafika), organizuje reprodukční práce a digitalizaci ve spolupráci s mediátekou;

PhDr. Zdeněk Vácha – pracuje s archivními fondy (pořádá, inventuje), je administrátorem programu PEVA, eviduje pohyb archivního materiálu mezi depozitáři, vysoušecím pracovištěm a desinfekčním pracovištěm, dohlíží na spisovou službu v NTM, přebaluje a stěhuje materiál;

PhDr. Jan Hozák – vedoucí archivu, koordinační práce, zastupování archivu navenek;

PhDr. Milada Sekyrková, CSc. – v roce 2007 na mateřské dovolené.

V období listopad–prosinec 2007 proběhla v archivu NTM školní praxe studentek Kamily Mádrové a Romany Kmochové z katedry PVH a AS FF UK, v jejímž rámci byly pořádány fondy 724 Drtina Bořivoj a 733 Baštyř Alfred. Jejich práce pomáhala překlenout úbytek dvou pracovníků.

Badatelská agenda

Archiv NTM byl po celý rok uzavřen pro veřejnost z důvodů stavební rekonstrukce budovy. S tím souviselo další stěhování a provizorní uložení materiálu v prostorách výstavního sálu hlavní budovy na Letné. K řadě sbírek a archivních pomůcek se nelze fyzicky dostat.

E-mailem a telefonicky bylo vyřízeno cca 103 dotazů a rešerší.

Další činnost Archivu NTM

- Uspořádání fotografické výstavy Tvář průmyslové doby na Staroměstské radnici v rámci Bienále industriální architektury (září–listopad 2007)
- Spolupráce na výstavě 70 let otevření letiště Praha Ruzyně na letišti (leden–duben 2007)

- Spolupráce archivu na výstavě o Emilu Kolbenovi v Židovském muzeu (únor 2007)
- Spolupráce archivu na výstavě F. Křížík a jeho doba v Plánici (21.–24. červen 2007) u příležitosti 160. výročí narození vynálezce a instalace části výstavy: Fotograf Rudolf Bruner-Dvořák.
- Zápůjčky obrazů na výstavu Osobnosti české techniky do Technického muzea v Brně
- Zápůjčka 120 fotografií na výstavu o tvorbě Karla Kruise Muzeu hl. m. Prahy – výstava v Kosmonosích (červenec, srpen 2007)
- Zápůjčka obrazů na výstavu Zapomenuté obrazy Prahy v 19. století – Muzeum města Prahy (listopad 2007 – únor 2008)
- Oponentura rigorozní práce Aleny Vrbové o F. Křížíkovi – FF UK v Praze, katedra PVHA (dr. Hozák)
- Předání, resp. vrácení výkresů Solivaru Prešov z 18. a 19. století do Ústředního banského archivu v Banské Štiavnici (25. července 2007);
- Uspořádání pamětního setkání k nedožitým 100 narozeninám dr. Jana Klepla, vedoucího archivu NTM do roku 1964 (22. 3. 2007)
- Spolupráce při znovuvydání publikace Josefa Honse – Velká cesta (čtení o dráze olomoucko-pražské), MF 2007
- Příprava podkladů tvůrci českých poštovních známek Bedřichu Housovi pro známky ke 100. výročí technického muzea v Praze
- Poskytnutí dokumentačních materiálů z osobního fondu K. V. Zengera ČVUT Praha pro audiovizuální program v budově na Karlově náměstí (podzim 2007)
- Poskytnutí dokumentace letadla Zlín XIII pro stavbu létací repliky společnosti Historická letka Republiky československé.
- Poskytnutí dokumentace letadel Etrich pro výstavu o konstruktérovi v muzeu v Žaclěři;

Petr Cenker

- Prezentace Leteckého archivu v Parlamentu – ve Sněmovním podvýboru pro letectví a kosmonautiku

Jan Hozák

- Práce ve výboru Společnosti F. Křížíka
- Členem redakční rady Biografického slovníku českých zemí
- Členem výboru sekce specializovaných archivů při České archivní společnosti
- Členem komise pro centrální evidenci sbírek při MK ČR
- Členem odborné komise pro rekonstrukci Muzea F. Křížíka v Plánici
- Členem muzejní rady Národního zemědělského muzea v Praze
- Účast na konferenci v Kostelci nad Vltavou v rámci Zíbrtova Kostelce – v roce 2007 věnována technice v 19. století – příspěvek pod názvem Zázemí českých aviatiků
- Spolupráce s Českou televizí:
- pořad o průmyslové architektuře v cyklu – Ta naše povaha česká (Ostrava) - 18. 10. 2007
- Spolupráce s Českým rozhlasem:
 - ČR 6 - rozhovor o tradici v technické kultuře v Čechách (11. 10. 2007)
 - ČR zahr. vysílání – rozhovor o Josefu Božkovi
 - rozhovor o F. J. a F. A. Gerstnerech
- Práce na publikaci ke 100. výročí NTM
- Práce na výstavě ke 100. výročí NTM

Zdeněk Vácha

- příprava edice Slovníku techniků a vynálezců z 50. let 20. století
- konzultace k vývoji programu ARCHA (náhrada Janusu 2000)
- příprava grantu na digitalizaci archiválií

Publikace v roce 2007:

- Hozák, Jan, Scheufler, Peavel: Tvář průmyslové doby, Praha 2007.
- Stříteský, Hynek: Konfiskace průmyslového majetku v letech 1945–1948 v ČSR, bez bližších údajů
- Vácha, Zdeněk: Jiří Kristián z Lobkovic. Legisl. Studie ueber das Gemeindewesen in Boemen, in: Vývoj české ústavnosti v letech 1618–1916, Praha 2006, s. 966-1001 (s M. Hlavačkou).
- týž, Vzpomínka na dr. Jana Klepla, in: AČ 2007/57, č. 3, s. 178–179

V Praze dne 26. 2. 2008

Dr. Jan Hozák

vedoucí archivu NTM